

Wywiad z Olgą Mielnikiewicz

Szkoła z pasją – z doświadczeń Polskiej Akcji Humanitarnej

W imieniu Polskiej Akcji Humanitarnej, Partnera Ministerstwa Edukacji Narodowej w ogłoszonym Roku Szkoły z Pasją, wywiadu udziela Olga Mielnikiewicz- starszy specjalista w Dziale Edukacji PAH

Bogusława Kalinowska: Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło rok szkolny 2011/2012 Rokiem Szkoły z Pasją. Polska Akcja Humanitarna jest partnerem MEN w ogłoszonej inicjatywie – czym z punktu widzenia Państwa doświadczeń jest/powinna być szkoła z pasją?

Olga Mielnikiewicz: Z perspektywy organizacji humanitarnej jaką jest PAH, która stara się czynić świat lepszym nie tylko poprzez realizację projektów humanitarnych i rozwojowych (w Sudanie Południowym, Palestynie, Somalii, Afganistanie), ale także, a może nawet przede wszystkim poprzez działania edukacyjne skierowane do nauczycieli i uczniów – szkoła z pasją to taka szkoła, która jest naszym partnerem, pomaga nam tworzyć bardziej przyjazny i sprawiedliwy świat, aktywnie angażując się w nasze działania, projekty i kampanie, a także inicjuje własne.

W szkole z pasją młodzież uczy się wrażliwości na innego człowieka – tego żyjącego obok nas, ale i na drugiej półkuli, kształtuje postawy otwartości, szacunku dla różnorodności, krytycznego myślenia, tolerancji i empatii, uczy się rozumienia globalnych powiązań i złożoności świata, a także działa z zaangażowaniem. Szkoła, która jest motorem zmian w swoim otoczeniu, mobilizuje społeczność w swojej miejscowości, inspirowa lokalne władze, przedsiębiorstwa i instytucje, aby poszły jej śladem, nawiązuje partnerstwa ze szkołami i społecznościami w innych krajach, zarówno europejskich jak i na innych kontynentach, po to, aby dzielić się doświadczeniem i wspólnie pracować nad ulepszeniem świata. Szkoła, która posiada dobrze rozwiniętą sieć wsparcia (rodziców i opiekunów, partnerów lokalnych i organizacje pozarządowe) - to szkoła z pasją.

W szkole z pasją pracują nauczyciele/ki pasjonaci, którym zależy na tym, aby młody człowiek opuszczający szkołę nie tylko miał wiedzę przedmiotową, ale przede wszystkim był społecznie zaangażowanym obywatelem, współodpowiedzialnym za świat w jakim żyjemy.

BK: Jednym z obszarów działalności PAH jest działalność edukacyjna – jaka jest Państwa misja społeczna, priorytety w tym zakresie?

OM: Misją i celem działań prowadzonych przez Dział Edukacji PAH jest przede wszystkim wzrost wiedzy i świadomości dzieci i młodzieży, na temat sytuacji mieszkańców krajów globalnego Południa, szczególnie tam, gdzie PAH jest lub była obecna (w Sudanie Płd., Somalii, Palestynie, Afganistanie, Haiti) oraz angażowanie ich do działań na rzecz poprawy jakości życia ludzi w tych regionach. Priorytetem jest współpraca ze szkołami: z nauczycielami i uczniami oraz z instytucjami systemu edukacji formalnej, w tym MEN oraz jednostkami doskonalenia nauczycieli, a także rzecznictwo w celu włączenia edukacji globalnej do głównego nurtu edukacji w Polsce. Ten ostatni priorytet realizujemy wspólnie z innymi

organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się edukacją globalną. Akcent kładziemy więc na placówce edukacji formalnej, jednakże zamierzamy w przyszłości zająć się trochę intensywniej sektorem edukacji pozaformalnej i nowymi mediami.

Uczniowie ze szkół biorących udział w projekcie PAH „Szkoła Humanitarna” podczas szkolenia w Łowiczu prezentują swoje pomysły na uczniowski projekt edukacyjny. Fot Dominika Rypa

Jeśli chodzi o priorytetowe zagadnienia z zakresu edukacji w naszym przypadku są to oczywiście prawo i dostęp do wody i należytych warunków sanitarnych, edukacji, żywności, prawo do życia w godnych warunkach, ochrony życia i zdrowia podczas katastrof naturalnych i konfliktów zbrojnych, uchodźstwo, zmiany klimatyczne czy sprawiedliwe stosunki handlowe.

BK: PAH jest jedną z tych organizacji pozarządowych, które od lat obecne są w szkołach – proszę o podanie kilku przykładów najważniejszych projektów/działań realizowanych przez PAH we współpracy ze szkołami.

OM: Jednym z najważniejszych projektów, który realizujemy od wielu lat we współpracy ze szkołami jest „Szkoła Humanitarna” (rozpoczęty w 2002 r.). „Szkoła Humanitarna” to roczny projekt, w którym zajmujemy się trzema tematami priorytetowymi: prawem do wody, edukacji oraz dostępem do żywności. Staramy się kształtować u młodzieży postawy odpowiedzialności i solidarności z mieszkańcami krajów Południa. W tegorocznej edycji SH po raz pierwszy działania szkół mają formę tzw. projektów uczniowskich, które są w tej chwili obowiązkowe na etapie gimnazjum. Po kilkudniowych szkoleniach uczniowie i nauczyciele realizują wspólnie wypracowane projekty w swoich szkołach lub najbliższym otoczeniu (po jednym w każdym semestrze). Na konferencji podsumowującej wszystkie szkoły (jest ich w tej chwili 30) dzielą się swymi dokonaniem i wymieniają doświadczeniami. Na każdym etapie trwania projektu szkoła może liczyć na wsparcie PAH – odwiedziny, konsultacje, publikacje i przewodniki dla nauczycieli.

„Szkoła globalna działa lokalnie” to trzyletni projekt, który ma wymiar międzynarodowy (projekt jest realizowany jednocześnie w pięciu krajach europejskich). Szkoły zajmują się następującymi tematami: wpływem zmian klimatycznych na życie ludzi na świecie (szczególnie w krajach Afryki, Azji i Ameryki Południowej) oraz ruchem Sprawiedliwego Handlu jako jedną z odpowiedzi na globalne relacje handlowe, niekorzystne dla krajów AKP (Afryka, Karaiby, region Pacyfiku). W pierwszym roku dostarczamy szkołom wiedzę z zakresu tych tematów, w kolejnych latach wspieramy je w organizacji akcji w ich społecznościach lokalnych. W programie uczestniczy w tej chwili 47 szkół w Polsce i 157 razem we wszystkich zaangażowanych krajach. Polskie szkoły do tej pory zorganizowały około 50 dużych działań w społecznościach lokalnych.

Przykładem działań z pasją, które w tym i ubiegłym roku realizowały „nasze” szkoły, jest z pewnością **Rowerowa Masa Krytyczna** zainicjowana przez cztery szkoły z Zielonej Góry. Jej celem było promowanie ekologicznych środków transportu. Więcej takich środków transportu, to mniejsza emisja gazów cieplarnianych, a w efekcie przyczynienie się do zatrzymania zmian klimatycznych. W masie wzięło udział 550 rowerzystów, w tym 145 uczniów ze szkół realizujących projekt **Szkoła globalna działa lokalnie**. Uczennice i uczniowie zbierali podpisy pod petycją w sprawie stojaków rowerowych pod szkołami, budowy ścieżek rowerowych i wprowadzenia papieru z odzysku do szkół i instytucji zielonogórskich. Wszystkie cztery szkoły zrezygnowały wcześniej ze zwykłego papieru na rzecz papieru pochodzącego z recyklingu. Udało się im zebrać 2414 podpisów, które złożyli na ręce przewodniczącego Rady Miasta.

Akcja lokalna „FAIR TRADE - niech handel będzie sprawiedliwy”, zorganizowana w ramach projektu „Szkoła globalna działa lokalnie”. Młodzież uczestnicząca w akcji z wiceburmistrzem Oławy Jerzym Hadrysiem. Fot. Magdalena Frontkiewicz

„FAIR TRADE – niech handel będzie sprawiedliwy” to z kolei akcja zorganizowana przez gimnazjum i ZSO w Chorzowie, która z kolei miała na celu zwrócenie uwagi mieszkańców miasta na niesprawiedliwe relacje w handlu międzynarodowym, przede wszystkim łamanie praw pracowniczych w krajach globalnego Południa przez duże korporacje. Happening miał

zachęcić do działania na rzecz zmiany tej sytuacji poprzez kupowanie produktów z certyfikatem Fair Trade. Uczniowie nieśli transparenty, skandowali hasła, rozdawali ulotki z informacjami na temat sprawiedliwego handlu. Udało im się zainteresować przechodniów, którzy zatrzymywali się, zadawali pytania. W szkole w Oławie, w akcji pod tym samym tytułem, uczniowie rozmawiali o sprawiedliwym handlu z klientami dużych supermarketów i zachęcali ich do podpisu apelu o wprowadzenie produktów Fair Trade do oferty sklepowej.

Oprócz wspomnianych projektów w tym roku proponujemy szkołom udział w stałych naszych kampaniach społecznych: „Akcja Edukacja”, „Studnia dla Południa” i „Świat bez głodu”. Można włączyć się w nie w dowolnym momencie. Nauczyciele najpierw przybliżają uczniom tematy związane z daną kampanią, a następnie – jeśli chcą – mogą sprzedawać nasze opaski, ołówki czy kropelki. To nie jest element obowiązkowy, ale uczniowie chętnie organizują zbiórki. Kampanie pozwalają młodzieży poczuć, iż ich pomoc może mieć bardzo konkretny wymiar. Ponadto wydajemy sporo publikacji i materiałów edukacyjnych dla nauczycieli. Tylko w tym roku ukazało się osiem publikacji, scenariusze gier miejskich oraz poradnik dla aktywistów/ek, który można wykorzystać w planowaniu akcji lokalnych. Od 13 lat wydajemy magazyn „Pomagamy” dla młodzieży, wolontariuszy i każdego, kto interesuje się wolontariatem i pomocą humanitarną. Lada dzień ukaże się kolejny numer poświęcony właśnie współpracy szkoły z organizacją pozarządową.

Oferujemy wizyty w szkołach, prelekcje i warsztaty dla młodzieży, skype-konferencje, w których można zadać pytania pracownikom PAH pracującym w Sudanie, Palestynie czy Somalii. Udostępniamy wystawy tematyczne, filmy dokumentalne wraz ze scenariuszami. Szkoły, które brały lub biorą udział w naszych projektach, a także angażują się w kampanie społeczne, w naszym przekonaniu są szkołami z pasją. To szkoły, które nie ograniczają się do jednorazowych akcji, lecz co roku podejmują z nami jakieś działania. Włączają się w Tydzień Edukacji Globalnej i pamiętają o różnych dniach z kalendarza humanitarnego, prowadzą szkolne kluby humanitarne lub koła wolontariatu. Zdarza się, że w trakcie lub po projekcie zakładają własne stowarzyszenia, promujące idee edukacji globalnej i sprawiedliwego handlu, jak na przykład stało się to przypadku jednej ze szkół z Gliwic.

BK: Czego zatem mogą uczyć się uczniowie biorący udział w realizowanych przez PAH projektach, jakie swoje pasje i zainteresowania mogą rozwijać?

OM: Młodzi ludzie uczestniczący w projektach PAH poszerzają swoje horyzonty i otrzymują cenną, rzetelną, autentyczną wiedzę i informację z pierwszej ręki o rzeczywistości krajów Południa, o globalnych powiązaniach w wymiarze kulturowym, społecznym, ekonomicznym i ekologicznym, bez uprzedzeń i szkodliwych stereotypów. Wiedza ta często jest inna niż ta, którą znają z mediów, co skłania ich do krytycznej refleksji nad światem, w którym żyjemy.

Wizyta młodzieży biorącej udział w projekcie „Szkoła globalna działa lokalnie” w palarni kawy Java coffee (kawa pochodzi ze sprawiedliwego handlu). Fot. Olga Mielnikiewicz

Niewątpliwie nasze projekty są okazją zdobycia umiejętności i kompetencji społecznych, takich jak: umiejętność współpracy, pracy w grupie, podejmowania decyzji w grupie, rozwiązywania konfliktów, wyrażania własnych opinii, słuchania innych osób, poszukiwania kompromisów, dyskusowania, dokonywania oceny pracy swojej i innych. Młodzież uczy się też poczucia odpowiedzialności za swoją rolę w projekcie i za przebieg zaplanowanych działań. Z kolei organizując akcje lokalne, uczniowie nabywają umiejętności układania harmonogramów, planowania i obliczania budżetu, poszukiwania sojuszników wspierających przedsięwzięcia, przewidywania i pokonywania trudności, ale także pewności siebie, argumentowania, przekonywania do swoich racji – mogą to wszystko przećwiczyć w praktyce, kiedy na przykład podczas swoich lokalnych akcji wchodzi w interakcje z przechodniami, klientami sklepów, władzami miasta, innymi instytucjami lokalnymi, prywatnym biznesem.

Uczą się tzw. rzecznictwa – występowania w imieniu kogoś lub czegoś. Ich akcje społeczne czy projekty to przecież wypowiadanie się w imieniu innych, np. słabszych, biedniejszych, cierpiących, niesprawiedliwie traktowanych oraz działanie na ich rzecz.

Nie możemy zapomnieć o tym, że projekty z zakresu edukacji globalnej i humanitarnej sprzyjają kształtowaniu postaw, otwartości, tolerancji, szacunku, empatii, altruizmu, odpowiedzialności, co jest dziś nie do przecenienia.

BK: Na zakończenie proszę o przybliżenie planów na przyszłość – jakie są plany PAH na najbliższe miesiące, w związku z ogłoszonym Rokiem Szkoły z Pasją?

OM: W bieżącym roku szkolnym kontynuujemy rozpoczęte już działania i projekty – **Szkołę Humanitarną i Globalną**. Ponadto oferujemy szkołom włączenie się w trzy kampanie edukacyjne. Mamy w tej chwili 3 kampanie: „Akcja Edukacja”, w której zwracamy uwagę na problemy z dostępem do edukacji na świecie, „Studnia dla Południa” dedykowana jest problemom związanym z brakiem wody pitnej, a „Świat bez głodu” – klęsce głodu na świecie. Szkoły biorące udział w kampanii otrzymują wsparcie w postaci materiałów edukacyjnych i promocyjnych. Jeśli chcą, mogą sprzedawać gadżety, z których dochód przekazujemy na

konkretne cele, np. na budowę studni w Sudanie. Ze środków zebranych przez szkoły w 2010 r. podczas kampanii Studnia dla Południa wybudowaliśmy studnię w szkole podstawowej w Duucum w Sudanie Południowym. Środki z Akcji Edukacji już drugi rok z rzędu pozwalają afgańskim uchodźcom w Kabulu uczyć się czytać i pisać.

W chwili obecnej pracujemy nad kilkoma projektami, które pozwolą nam stworzyć ciekawe i innowacyjne materiały edukacyjne, wykorzystujące nowe media i technologie informacyjne. Mamy zamiar kontaktować szkoły polskie ze szkołami w krajach Południa oraz wskrzesić sieć trenerów, którzy odwiedziliby szkoły i przeprowadzali warsztaty dla młodzieży z tematyki, którą zajmuje się PAH.

Wszystkich zainteresowanych naszą ofertą edukacyjną serdecznie zapraszamy do współpracy oraz do odwiedzania naszej strony internetowej www.pah.org.pl (w zakładce PAH w akcji/Strefa nauczyciela), aktualności i ciekawostki na [facebook.pl/Polska Akcja Humanitarna](https://facebook.pl/Polska%20Akcja%20Humanitarna), publikacje dla nauczycieli można zamawiać pod adresem: http://www.pah.org.pl/nasze-dzialania/53/wyszukiwarka_materialow.

BK: Serdecznie dziękuję za rozmowę.